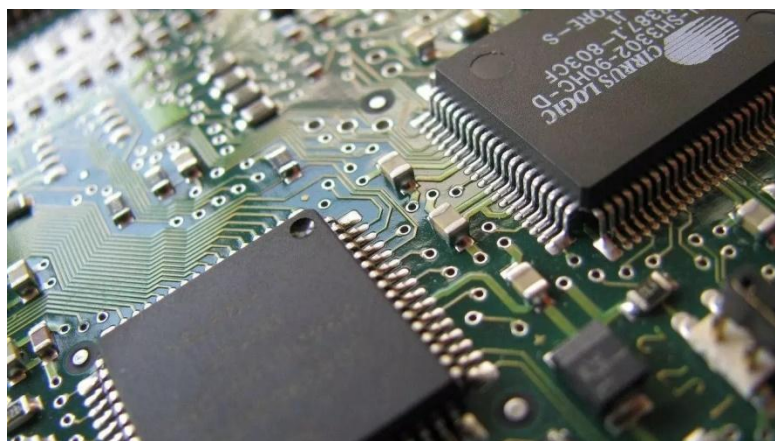

Lỗi hỏng năng lượng của Đài Loan, đe dọa đến nguồn cung chip bán dẫn toàn cầu

RFI xin giới thiệu bài phân tích trên [The Diplomat ngày 13/09/2022](#)

Chi Phương /RFI

20/9/2022

Hình ảnh minh họa chip bán dẫn. © AFP

Nếu như thế giới phụ thuộc vào chip bán dẫn của Đài Loan thì hòn đảo này lại phụ thuộc nặng nề vào năng lượng nhập khẩu (90%). Căng thẳng tại eo biển Đài Loan đẩy lên mối lo ngại về việc gián đoạn nguồn cung ứng cho thế giới về chất bán dẫn, nhưng nếu không có điện thì làm sao các nhà máy sản xuất được chip bán dẫn. Đối với Đài Loan, mối lo ngại làm sao tự chủ năng lượng có lẽ đứng trước các đơn hàng sản xuất chất bán dẫn.

[The Diplomat ngày 13/09/2022](#)

Chuyến thăm của chủ tịch Hạ Viện Hoa Kỳ Nancy Pelosi đến Đài Bắc vào đầu tháng 8, bất chấp phản đối của Bắc Kinh khiến căng thẳng trên eo biển Đài Loan leo thang.

Trung Quốc tăng cường các cuộc tập trận, tiến sâu hơn, vượt qua đường trung tuyến không chính thức giữa Đại Lục và Đài Loan, gây bất ổn và đe dọa an ninh khu vực. Trung Quốc cũng đã đưa hàng trăm mặt hàng nhập khẩu từ Đài Loan vào danh sách cấm, hạn chế giao thương với hòn đảo.

Bắc Kinh cho biết các cuộc thao dượt bắn đạn thật, với quy mô chưa từng có là để thực hiện các hoạt động “phòng thủ” và “phong toả”. Một số chuyên gia dự đoán rằng việc phong toả hoàn toàn Đài Loan khó có thể xảy ra, trừ khi Trung Quốc quyết chiếm Đài Loan bằng vũ lực, nhưng đây chỉ là phương kế cuối cùng vì Bắc Kinh cũng có thể phải chịu hậu quả nặng nề. Một số khác thì cho rằng Trung Quốc có thể phong toả các tuyến giao thông hàng không và hàng hải của Đài Loan nếu căng thẳng leo thang, hoặc phong toả có chọn lọc một số mặt hàng, làm suy yếu nền kinh tế Đài Loan, nhất là năng lượng.

Sự phụ thuộc lẫn nhau kinh tế - chính trị

Trước tiên, phải nói rằng Đài Loan vẫn đóng vai trò quan trọng trong nền kinh tế toàn cầu, ngay cả khi Trung Quốc không ngừng đe dọa xâm lược, theo The Diplomat. Vào năm 2020, Đài Loan là nền kinh tế lớn thứ 22 trên thế giới và là nhà xuất khẩu đứng thứ 15 toàn cầu. Theo số liệu của viện nghiên cứu Chung-Hua Institution for Economic Research, kinh tế hòn đảo phục hồi nhanh sau đại dịch Covid-19. GDP tăng mạnh, từ 3,3 % vào năm 2020 lên đến 6,5 % năm 2021. Trong khi đó, cùng giai đoạn, kinh tế của Hoa Kỳ và châu Âu lại suy giảm. Việc xuất khẩu chất bán dẫn chiếm khoảng 38 % tổng xuất khẩu của Đài Loan. Các nhà sản xuất chip lớn như TSMC, UMC và các hãng khác đã giúp nền kinh tế Đài Loan vượt qua khủng hoảng.

Sự thịnh vượng của nền kinh tế Đài Loan phụ thuộc vào môi trường địa chính trị ổn định, đặc biệt là sự ổn định trên eo biển Đài Loan, ngăn cách hòn đảo với Hoa Lục - đối tác thương mại lớn của Đài Bắc. Về mặt địa chính trị, Đài Loan đặc biệt quan trọng không chỉ vì vị trí địa lý chiến lược, nằm trong chuỗi đảo đầu tiên, bảo đảm quyền tiếp cận 'đi đến' và 'từ' Tây Thái Bình Dương, mà còn vì thế giới phụ thuộc vào nguồn cung chất bán dẫn tiên tiến. Từ những chiếc Iphone cho đến các hệ thống phòng thủ tiên tiến đều sử dụng chất bán dẫn. Nhu cầu về các sản phẩm điện tử tăng cao trong đại dịch đã gây ra tình trạng thiếu chip bán dẫn toàn cầu và buộc các nhà sản xuất ô tô hay các doanh nghiệp khác bị chậm lại, thậm chí phải ngừng sản xuất.

Nền kinh tế và khả năng sản xuất của hòn đảo phụ thuộc lớn vào nguồn cung ứng năng lượng ổn định và đáng tin cậy. Đài Loan sản xuất khoảng 65 % chất bán dẫn của toàn thế giới, và khoảng 90 % các loại chip tiên tiến nhất. Việc sản xuất các sản phẩm này tiêu thụ rất nhiều điện năng. Năm 2020, chỉ riêng tập đoàn TSMC đã chiếm 6 % tổng điện năng tiêu thụ và có thể lên đến 12,5 % vào năm 2025 nếu doanh nghiệp này tiếp tục xây dựng thêm các cơ sở sản xuất chip mới.

Những bất cập khiến Đài Loan khó tự chủ năng lượng

Đảo Đài Loan không có kết nối điện với các nước láng giềng. Thêm vào đó, hòn đảo cũng không có nhiều tài nguyên năng lượng. Thủy điện bị hạn chế vì thiếu hệ thống sông ngòi phù hợp. Điện lượng mặt trời khó có thể phát triển vì thiếu quỹ đất. Năng lượng địa nhiệt thì bị hạn chế vì địa điểm không phù hợp để xây dựng, cũng như những ý kiến từ dư luận. Đài Loan cũng không có nguồn nhiên liệu hoá thạch. Năng lượng hạt nhân và điện gió ở biển bị phản đối.

Ông Mark Williams, nhà kinh tế trưởng khu vực châu Á tại Capital Economics, cho biết Đài Loan gần như có thể tự túc được các mặt hàng như gạo, thịt lợn và rau củ quả, the Wall Street Journal trích dẫn. Tuy nhiên, chỉ với 12 % năng lượng được sản xuất trên hòn đảo, Đài Loan phụ thuộc vào việc nhập khẩu. Do chỉ có một số nhà cung cấp quen thuộc nên chuỗi cung ứng năng lượng của hòn đảo được cho là khá mong manh.

Năm 2021, Đài Loan nhập khẩu 43 % dầu mỏ và các sản phẩm từ dầu mỏ, 31 % than đá và 18 % khí đốt tự nhiên hoá lỏng. Dầu mỏ và các sản phẩm từ dầu mỏ chủ yếu nhập từ Trung Đông. Úc là nhà cung cấp than đá lớn nhất của hòn đảo. Đồng minh của Trung Quốc, là Nga cung cấp 15 % than và 10 % khí đốt hoá lỏng (hợp đồng khí đốt giữa Đài Loan và Nga đã kết thúc vào tháng 3 /2022). Mỹ cung cấp khoảng 20 % dầu thô và 10 % khí đốt tự nhiên.

Kho dự trữ yếu kém

Các lỗ hổng trong hệ thống năng lượng của Đài Loan là mối quan ngại thường trực. Mặc dù chính phủ Đài Loan đã đưa ra các yêu cầu đặc biệt về các kho dự trữ năng lượng, nhưng lượng dự trữ dầu và than đá của hòn đảo tương đối thấp. Do đó, hệ thống năng lượng của Đài Loan khó có thể phục hồi nhanh, trước các nguy cơ bị gián đoạn nguồn cung. Theo Cục Năng lượng, thuộc Bộ Kinh Tế Đài Loan, các kho dự trữ hiện đang cao hơn yêu cầu tối thiểu, nhưng không đáng kể : 39 ngày than, 146 ngày dầu và 11 ngày khí đốt tự nhiên. Nếu Trung Quốc phong tỏa toàn bộ hoặc thậm chí một phần, nền kinh tế Đài Loan sẽ phải chịu thiệt hại nghiêm trọng sau 11 ngày. Vì khí đốt tự nhiên chiếm khoảng 37% sản lượng điện, sản xuất điện từ dầu là không đáng kể, than đá trở thành nguồn cung cấp năng lượng cơ bản, kể từ khi Đài Loan lên kế hoạch loại bỏ dần các nhà máy điện hạt nhân.

Lưới điện Đài Loan vốn đã không ổn định

Nguồn cung điện ổn định cực kỳ quan trọng đối với ngành công nghiệp sản xuất ở Đài Loan, đặc biệt là ngành công nghiệp bán dẫn. Đài Loan đã phải trải qua tình trạng mất điện thường xuyên do gặp trục trặc ở đường dây cấp điện và trạm biến áp, thường là do cơ sở hạ tầng điện tập trung và cũ. Theo báo cáo gần đây nhất, TSMC lưu ý rằng nguy cơ mất điện hoặc gián đoạn đang tăng cao và tình trạng bất ổn của lưới điện có thể ảnh hưởng đến hoạt động của doanh nghiệp trên hòn đảo trong vòng 3 năm tới.

Rủi ro cho kinh tế Đài Loan

Một số bằng chứng đã chỉ ra rằng các hoạt động của Trung Quốc có thể bắt đầu ảnh hưởng đến các dự án năng lượng lớn ở Đài Loan. Một số tổ chức tài chính quốc tế đã rút đầu tư khỏi dự án điện gió ngoài khơi được xây dựng ở bờ tây của Đài Loan. Các tổ chức khác thì đang đánh giá mức độ rủi ro nếu đầu tư vào các dự án ở hòn đảo. Những hành động của Trung Quốc đã làm nổi bật các điểm yếu của nền kinh tế Đài Loan, trước nguy cơ các tuyến đường hàng không và hàng hải bị gián đoạn.

Ủy ban Joint War Comitee gồm các công ty bảo hiểm, có trụ sở ở Luân Đôn, Anh Quốc, chuyên phân loại các vùng biển trên thế giới theo mức độ rủi ro. Theo tổ chức này, mặc dù một số đã chọn đi đường vòng, qua vùng biển phía đông của Đài Loan, nhưng hành động gây hấn của Trung Quốc vẫn chưa được xem là nguyên nhân khiến vùng biển Đài Loan tăng rủi ro. Tuy nhiên nếu tình trạng quân sự hoá gia tăng, mức độ rủi ro sẽ thay đổi.

Đài Loan « mất điện » – thảm họa của thế giới ?

Nếu Trung Quốc phong toả, hoặc gia tăng các cuộc tập trận trong không phận và các tuyến hàng hải xung quanh Đài Loan, các hoạt động xuất khẩu có thể bị chậm trễ hoặc gián đoạn, liên quan đến các mặt hàng như thực phẩm, năng lượng, khoáng sản và những sản phẩm thiết yếu khác, duy trì nền kinh tế Đài Loan. Trung Quốc cũng có thể áp dụng phong toả có chọn lọc, tức là chỉ cho phép một số mặt hàng có thể ra - vào Đài Loan. Nếu các hãng hàng không và các công ty vận chuyển bị buộc phải tìm đường thay thế, thì việc vận chuyển không những bị chậm trễ mà chi phí vận chuyển và bảo hiểm hàng hoá cũng bị đẩy lên cao, không chỉ ở Ấn Độ Dương mà trên toàn thế giới. Tầm quan trọng của Đài Loan trong thương mại toàn cầu, đặc biệt là trong ngành điện tử, liên quan đến chất bán dẫn, nếu bị gián đoạn, có thể trở thành thảm hoạ của thế giới.

The Diplomat kết luận rằng Đài Loan nên xem xét lại các chính sách năng lượng, đa dạng hoá nguồn cung, phát triển các kế hoạch dự trữ cũng như chính sách về điện hạt nhân.

<https://www.rfi.fr>